

výpovědi žalobce, v čemž je dovolací soud naprosto přezkumovati nemůže (§ 503 c. ř. s. úsudkem z opaku). Důvod nesprávného právního posouzení uplatňován by byl teprv tehdy, kdyby dovolání postavilo se na půdu skutkových zjištění učiněných nižšími stolicemi na základě výpovědi žalobcovy a dovozovalo, že ani pak nespadá žalobce do 11. třídy. Toho však nečiní, nýbrž dovozuje jen oceňujíc samo výsledky důkazů podle své libosti, že výsledku žalobcova nebylo potřeba a nemá se k němu hleděti — postup to úplně nezákonný.

Čís. 4447.

Nárok na náhradu škody lze proti veřejnoprávnímu svazu jen tehdy uplatňovati pořadem práva, jednal-li činitel svazu v jeho soukromohospodářském oboru působnosti.

Nepřípustnost pořadu práva pro nárok obce proti starostovi o náhradu škody z nesprávného výkonu voleb.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R II 381/24).

Tvrdíc, že starosta obce provedl volby tak vadně, že byly zrušeny a bylo nutno, je znovu provést, a že tím obci vznikly zbytečné výdaje, domáhala se obec na svém starostovi odškodnění. **Soud první stolice** nevyhověl námítce nepřípustnosti pořadu práva a rozhodl ve věci. **Soud dovolací** zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalující obce.

Důvody:

Starší praxe byla sice toho mínění, že nároky na náhradu škody, způsobené bezprávným činem, náležejí podle §u 1338 obč. zák. vždy na pořad práva, leč že by zák. stanovena byla pro ty které případy výjimka, a držela se zásady této v podstatě jak praxe říšského soudu jakožto soudu povolaného k řešení sporů o pravomoc (zákon ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák. § 2 lit. a), tak zvláště také praxe bývalého vídeňského nejvyššího soudu, čímž se stalo, že soud ten a tudíž i nižší stolice bez závady rozhodovaly zejména též o nárocích proti státu na náhradu škody, způsobené nezákonným výkonem moci veřejné, tedy v oboru nynějšího §u 92 úst. list. (srv. rep. nál. k §u 1313 a) obč. zák. u Manze 1917), kde dle československé praxe nastává příslušnost pražského zemského soudu dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb., která předpokládá nároky z poměrů veřejnoprávních, a která právě proto by nenastávala, kdyby zákona toho nebylo, ježto soudy povolány jsou dle §u 1 j. n. rozhodovati zásadně jen ve věcech »občanských« t. j. o nárocích soukromoprávních. Novější názor jak nauky (srv. Ott, Rechtspflege und Verwaltung ve Festschrift für Franz Klein 1914 str. 58-63) tak i praxe jest však ten, že § 1338 obč. zák., předpokládaje soukromoprávní nárok na náhradu škody (slova: »jako každé jiné soukromé právo«), předpokládá škodu z nezákonného činu v poměrech soukromoprávních, a že tedy rozeznává dlužno, o jaký poměr šlo,

zda činitel státu neb obce nebo jiné samosprávné korporace, jenž škodu způsobil, jednal u výkonu veřejné moci na př. tedy jako orgán veřejné správy, nebo v oboru soukromohospodářské činnosti na př. v jejích záležitostech jako majitelky velkostatku, továrny, dolů a pod. V onom případě nespadá nárok na náhradu škody pod předpis Šu 1338 obč. zák., nýbrž, jde-li o stát nebo zemi a není věc přikázána tomu kterému správnímu úřadu, pod zákon čís. 4/1918 a tedy zemskému soudu v Praze, jde-li však o obec nebo jiný svaz samosprávný (okres, župu), na příslušný úřad samosprávný, není-li výjimkou věc přikázána řádným soudům. V projednávaném případě jde o udánlivě nesprávný nezákonný postup obecního starosty v řízení volebním, tedy v úkonu veřejné správy, nárok na náhradu škody tkví tudíž původem svým v poměru veřejnoprávním a sdílí tudíž jeho veřejnoprávní povahu, pročež nespadá pod předpis Šu 1338 obč. zák. pokud se týče Šu 1 j. n., nepatří na pořad práva — leda že by naň zvláštním předpisem přikázána byla. Tu arci přichází v potaz nepovšimnutý posud Šu 66 obec. zřiz., jenž v odstavci prvním praví, že starosta odpovídá ze svého úředního jednání obci, a v odstavci třetím, že, měla-li by obec na něm ze zodpovědnosti té nějaké náhrady pohledávati, má to učiniti řádným pořadem práva. Tu by arciž na první pohled se zdálo, že ona výjimka tu je. Avšak při bližším zkoumání není tomu tak. Předpis, mluvě o postihu proti starostovi pro jeho zodpovědnost za jeho úřední jednání, myslí tím zřejmě jen úřední jednání, jež mu ukládá právě obecní zřízení samo, zejména tedy na jeho funkce jako hlavy obecní rady a jako orgánu výkonného a správce obecního jmění (§§ 52, 53, 55—60 obec. zřiz.), nikoli ale na funkce, uložené mu zákony jinými, zvláště tedy řádem volebním ze dne 31. ledna 1919, čís. 75 sb. z. a n., jímž se sice provádí předpis Šu 16 ob. zřiz., aniž by však v tomto předpisu bylo starostovi uloženo jakési úřední jednání. Š 66 ob. zřízení může se vztahovati na postih Šu 69 nynějšího volebního řádu ze dne 31. ledna 1919 tím méně, když starý volební řád z roku 1864, jež by byl jedině na mysli míti mohl, takového postihu vůbec neznal, Š 66 ob. zřiz. ale na jiné, nové případy rozšiřovati nelze; jeť to předpis výjimečný. K tomu doložiti dlužno, že příslušnost podle Šu 66 jest nyní v Šu 5 (4) a (5) a §§ech 10, 16, 18 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. (finanční novela) pro případy, tam vytčené, upravena poněkud jinak, ale jako právě tyto předpisy, protože dány jsou jen pro určité případy, na jiné případy vztáhnouti nelze, tak jest tomu i s Šem 66 ob. zřiz. Jde-li tedy v projednávaném případě o zodpovědnost, uloženou Šem 69 řádu volebního a nikoli odstavcem prvním Šu 66 ob. zřiz., a neodkazuje-li Š 69 vol. řádu postih proti vinníkovi na pořad práva, věc naň nenáleží, protože nejde o nárok soukromoprávní. Zbývalo by jen dotknouti se toho, že nesprávný postup toho druhu, jaký se žalovanému za vinu klade, zakládá po případě přečin, trestný dle Šu 68 (1) téhož vol. řádu, a že škoda, trestným činem způsobená, může uplatňována býti i připojením se k řízení trestnímu, v němž, není-li věc náhrady dostatečně objasněna, má býti odkázána na pořad práva (§ 366 tr. ř.). Než dle výslovného předpisu Šu 47, 365 tr. ř. mohou v adhesním řízení uplatňovány býti jen nároky soukromoprávní. Adhesní řízení nedokazuje tedy pro spornou otázku ničeho.